

1. 6. 2020

Veźměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Nahlížení do vazebního spisu

Dle ustanovení § 65 odst. 1 z. č. [141/1961](#) Sb., o trestním řízení soudním (dále jen „trestní řád“) mají obviněný, poškozený a zúčastněná osoba, jejich obhájci a zmocněnci právo nahlížet do spisů, s výjimkou protokolu o hlasování a osobních údajů svědka podle § 55 odst. 2, činit si z nich výpisky a poznámky a pořizovat si na své náklady kopie spisů a jejich částí.

Uvedené ustanovení trestního řádu se použije i v případě nahlížení do vazebního spisu, jelikož nahlížení do vazebního spisu nemá svoji zákonnou úpravu. Domnívám se, že by nahlížení do vazebního spisu mělo být speciálně upraveno, neboť ohledně něj často vznikají zmatky, či orgány činné v trestním řízení na sebe přehazují povinnosti, u kterého z nich máte možnost do vazebního spisu nahlédnout.

Podíváme se blíže na jeden případ. Obviněný byl vzat do vazby a jeho obhájce si posléze u příslušného soudu domluvil nahlížení do vazebního spisu. V tomto mu nikterak nebylo bráněno. U příslušného soudu byl obhájci obviněného předložen cca 20stránkový spis. Obhájci však bylo známo, že při vazebním zasedání měl soud k předmětnému případu k dispozici minimálně pět šanonů dokumentů, avšak ty obhájci předloženy nebyly. Pracovnice soudu obhájci samozřejmě tvrdily, že předložený spis je vazebním spisem a nevědí nic o tom, že by existovaly další šanony. Po urputné diskuzi byl zavolán předseda senátu, který rozhodoval o vzetí obviněného do vazby, který obhájci obviněného sdělil, že se jednalo o přílohový materiál – kopii policejního spisu, který není součástí vazebního spisu. Obhájci obviněného pak sdělil, že pokud chce nahlížet i přílohového materiálu, má si domluvit nahlížení na policii. Argumentace kontradiktorností řízení ani judikaturou ESLP nezabrala, kdy předseda senátu obhájci obviněného sdělil, že ho to nezajímá. Je uvedený postup soudu v pořádku?

Nepopírám existenci ustanovení § 65 odst. 2 trestního řádu, které říká, že: „*V přípravném řízení může státní zástupce nebo policejní orgán právo nahlédnout do spisů a spolu s tím ostatní práva uvedená v odstavci 1 ze závažných důvodů odepřít...*“, avšak tímto ustanovením v předmětném případě předseda senátu neargumentoval. Nehledě na to, že se domnívám, že když byl předmětný spis předložen soudu, který z něj vycházel při rozhodování o tom, zda vzít obviněného do vazby či nikoliv, a tento spis je znám i státnímu zástupci, tak má i obviněný a jeho obhájce právo se s tímto spisem seznámit. A tím myslím právo seznámit se nejen s 20stránkami, které vyprodukoval předmětný soud, ale i se všemi podklady, které soudu byly předloženy a ze kterých vycházel. Pokud tomu tak není, je porušena zásada kontradiktornosti řízení a taktéž článek 5 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „**Úmluva**“), jakož i článek 8 Listiny základních práv a svobod.

Zásada kontradiktornosti řízení je jednou ze záruk soudního řízení, kdy podmínkou řízení má být rovné postavení procesních stran, čímž je myšleno jak státního zástupce, tak obviněného, kdy tyto strany mají mít stejnou šanci hájit své názory před soudem. Procesní rovnost má vést k tomu, aby se před soudem podařil objasnit skutkový stav věci. Procesní strany mají právo seznámit se se všemi důkazy či tvrzeními, které mají vliv na rozhodnutí ve věci.

V případě, že obhájci obviněného není umožněno nahlédnout do příloh vazebního spisu, je porušena zásada kontradiktornosti řízení, jelikož státnímu zástupci by tak byly poskytnuty výhody, které

plynou ze znalosti předmětného vazebního spisu, kdy by obviněný, resp. jeho obhájce nemohli relevantně protiargumentovat a vyjádřit se k předloženým důkazům.

Ještě před podáním obžaloby při ukončení vyšetřování má nejenom obviněný právo prostudovat trestní spis, tudíž v samotném hlavním líčení, kde se rozhoduje o merituu věci, je obviněnému znám spis a je zde zachována zásada kontradiktornosti řízení. Avšak v přípravném řízení rozhoduje soud taktéž meritorně, a to ve věci omezení osobní svobody při vazebním řízení, tudíž by zde měly být zachovány veškeré podmínky znalosti spisu, jako tomu je při hlavním líčení a tudíž to, co je předloženo soudu při vazebním zasedání, by mělo být zpřístupněno i obviněnému. Pokud tomu tak není, jsou zde porušována základní lidská práva obviněného. V tomto směru by se měly vyrovnat misky vah, když státní zástupce a soud mají možnost seznámit se s předmětným vazebním spisem, tak toto právo by mělo být zachováno i obviněnému, který by měl mít možnost seznámit se spisem, který je předkládán soudu k vazebnímu jednání. Za mne bych doporučovala, aby spis předkládaný soudu byl ve stejném časovém horizontu předložen i obviněnému, aby oba měli shodnou dobu na přípravu, čímž by všem byla zachována jejich práva. Nebude-li tomu tak, pak státní zástupce a soud vždy budou mít informace, se kterými obviněný nemá možnost se seznámit, náležitě s nimi pracovat a ke všemu se náležitě vyjádřit.

Již více než 31 let zde máme zásadní rozhodnutí ESLP ve věci *Lamy proti Belgiize dne 3. 3. 1989*, stížnost č. 10444/83, kdy pan M. Lamy podával stížnost, že on ani jeho právní zástupce neměli přístup k vyšetřovacímu spisu při přezkumu zákonnosti jeho vazby, tudíž nebyla zajištěna rovnost zbraní a postup nebyl kontradiktorní. ESLP na základě uvedené stížnosti rozhodl rozsudkem, kdy došel k závěru, že došlo k porušení čl. 5 odst. 1 písm. 4 Úmluvy, jelikož se nepodařilo zajistit rovnost zbraní a byl porušen postup kontradiktornosti, a to na základě toho, že během prvních třiceti dní vazby se právní zástupce pana Lamyho v souladu se zákonem, jak jej soud interpretoval, nebyl schopen seznámit se spisem a se zprávami, které byly vyhotoveny vyšetřujícím soudcem a policií ve Verviers. Právní zástupce pana Lamyho neměl příležitost účinně zpochybnit prohlášení nebo názory v těchto dokumentech, na jejichž základě trestní stíhání probíhalo. Přístup k těmto dokumentům byl pro pana Lamyho v této fázi řízení nezbytný, kdy soud musel rozhodnout, zda jej má ponechat vazbě nebo jej propustit. Tento přístup by zejména umožnil panu Lamymu, aby se mohl se vším seznámit a před soudem se mohl ke všemu náležitě vyjádřit. Podle názoru soudu proto bylo nezbytné seznámit se těmito dokumenty, aby bylo možné účinně zpochybnit zákonnost zatýkacího příkazu. Posouzení nutnosti pro vzetí do vazby a následné posouzení viny jsou příliš úzce spojeny, aby byl přístup k dokumentům v prvním případě odepřen, pokud to zákon vyžaduje v druhém případě. Zatímco státní zástupce byl obeznámen s celým spisem, řízení neposkytlo panu Lamymu příležitost náležitě napadnout důvody uvedené ve spise pro odůvodnění vazby. Vzhledem k tomu, že nebyla zajištěna rovnost zbraní, nebyl postup skutečně kontradiktorní, došlo k porušení čl. 5 odst. 1 písm. 4 Úmluvy.

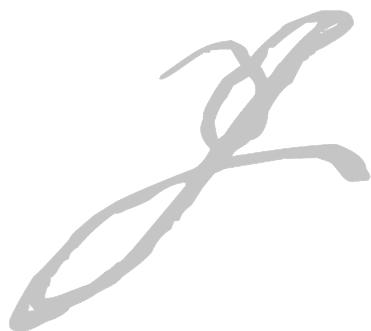
I přesto, že zde více než 30 let existuje zásadní rozsudek ESLP Lamy proti Belgii, na který navazuje obsáhlá judikatura ESLP, mám pocit, že většinou obecných soudů v České republice jsou tato rozhodnutí ESLP ignorována, jakoby neexistovala, a tím jsou porušována základní lidská práva osob vazebně stíhaných.

Taktéž je opomíjena *Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2012/13/EU, ze dne ze dne 22. května 2012, o právu na informace v trestním řízení* (dále jen „**Směrnice**“), ve které je uvedeno, v článku 7 odst. 1, „*Je-li určitá osoba zatčena a zadržena ve kterémkoli stadiu trestního řízení, zajistí členské státy, aby zatčené osobě nebo jejímu právníkovi byly zpřístupněny dokumenty související s daným případem, jež se nachází v držení příslušných orgánů a jež jsou nezbytné pro účinné napadení zákonnosti zatčení či zadržení podle vnitrostátního práva.*“ Uvedené právo této osobě nelze odepřít ani přes existenci článku 7 odst. 4 Směrnice, kde jsou uvedeny podmínky pro odepření přístupu k určitým materiálům.

Jak jsem již uváděla výše, nahlížení do vazebního spisu není zákonem upraveno, a dá se říci, že k předmětné Směrnici není přihlíženo, což je alarmující, jelikož jsou v mnoha případech vazebně stíhaných osob porušována jejich základní lidská práva a svobody, když je jim odpíráno nahlédnutí do vazebního spisu nebo jim je vazební spis předložen, ale je jim odpíráno nahlédnutí do spisu, který je jeho přílohou a ze kterého zejména soud vychází.

Mým názorem je, že je nutné předmětné upravit v právním řádu České republiky, kdy je žádoucí, aby zbraně na všech stranách byly vyrovnané, proto by bylo vhodné s návrhem na vzetí do vazby, který zasílá státní zástupce soudu i s příloženým spisem, aby v tento moment byl návrh zaslán i obviněnému popř. jeho obhájci s možností nahlédnout do spisového materiálu, shodného s tím, který byl předložen soudu, aby obě strany měly stejnou časovou možnost se seznámit se spisem a připravit se na vazební jednání.

Mgr. Nikola Senetová

JELÍNEK & PARTNEŘI
ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘ | ATTORNEYS AT LAW

[Advokátní kancelář JELÍNEK & Partneři s.r.o.](#)

Pardubice - Dražkovice 181
533 33 Pardubice - Dražkovice

Truhlářská 1108/3
110 00 Praha 1

Tel.: +420 466 310 691
e-mail: advokati@advokatijelinek.cz

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Podmíněné upuštění od trestního stíhání: racionální odklon u právnických osob](#)
- [Zkreslené vzpomínky v trestním řízení vedeném pro pohlavní zneužívání](#)
- [Přenositelnost důkazů z daňového do trestního řízení](#)

- [Praktický návod na úspěch žádosti o podmíněné propuštění od roku 2026](#)
- [Přijetí prohlášení viny a povinnost soudu vypořádat námitky poškozeného](#)
- [Podmínky pro uložení trestu vyhoštění cizince](#)
- [Zamyšlení nad systémem alternativních trestů: poznámky na pozadí mezinárodní vědecké konference „Rethinking Sentencing: Are We Getting Justice Right?“](#)
- [Správné určení počátku běhu lhůty pro podání stížnosti proti usnesení soudu, kterým se nařizuje výkon trestu odnětí svobody](#)
- [Rozšiřování státní moci při implementaci acquis EU: český fenomén gold-platingu na příkladu konfiskační směrnice](#)
- [Změna způsobu určování výše peněžité pomoci obětem: Řešení všech dosavadních problémů?](#)
- [Uplatnění adhezního nároku v trestním řízení a správním řízení](#)